

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2021-03-11

Programmanus

av Karoliina Kantola

Moi! Kiva, kun kuuntelet UR:n ohjelmaa Ajankohtaista suomeksi, joka on suunnattu ruotsinsuomalaisille yläkoululaisille. Tämän ohjelman teemana on vähemmistöstressi.

Eteläruotsalainen nuori kertoo kokemuksistaan ruotsinsuomalaisena Asiantuntija selventää, mitä vähemmistöstressi tarkoittaa

Minä olen Karoliina Kantola. Tervetuloa mukaan!

Melkein kuin ruotsalaiset – muttei kuitenkaan

On olemassa monia eri vähemmistöjä – niin kansalaisuuteen, uskontoon kuin seksuaaliseen identiteettiin liittyen.

Mutta minkälaista elämä on Ruotsissa, kun kuuluu kansalliseen vähemmistöön? Näin kertoo 16-vuotias Emil Hedin, joka asuu suomalaisen äitinsä kanssa Lundissa ja ruotsalaisen isänsä kanssa Tjörnarissa.

Emil Hedin, Lund/ Tjörnar

Oon vähän erilainen, erilaiset tavat... Just se, että sulla on ulkomaalainen vanhempi, niin se ehkä vähän erottaa mut tavallisesta ruotsalaisesta. Mutta esimerkiksi Lähi-Idästä tullut Ruotsiin, niin sitten, sillä on vähän isompiakin eroja kuin mitä suomalaisen ja ruotsalaisen välillä on.

Emil Hedin on huomannut, että monilla ruotsalaisilla on suomalaisista ja Suomesta tiettyjä mielikuvia, jotka eivät ainakaan hänen mielestään pidä paikkaansa.

Emil Hedin, Lund/ Tjörnar

Vaikka Suomessakin ollaan niinku kohteliaita, että ei ei suoraan sanota mitä vaan, mutta se ero on kuitenkin siellä, että Suomessa on enemmän suoraa ja ei välttämättä yhtä paljon small-talkia, ja ei jotenkin maskia päällä. Se tulee aika luonnollisesti ruotsalaisilla, mutta vaikka mä olen puolisuomalainen, silti se vie musta energiaa.

melkein

nästan

vähemmistö

minoritet

kansalaisuus

medborgarskap

uskonto

religion

liittyen

rörande,

beträffande

kansallinen

vähemmistö

nationell minoritet

mielikuva

bild

pitää paikkansa

stämma

kohtelias

artig

sanoa suoraan

rakt på sak

viedä energiaa

ta på krafterna

vältellä

Hedin sanoo, että hän ei ole vältellyt sosiaalisia tilanteita, mutta toisinaan ne väsyttävät.

Emil Hedin, Lund/ Tjörnarpp

Joskus tuntuu siltä, että en mä halua mennä, mä en jaksa mennä kouluun... Kaikki on vaan niin, ruotsalaisia.

*undvika
toisinaan
emellanåt, ibland*

Sosiaalisten tilanteiden jännittämistä ja jopa välttelyä

Vähemmistöstressi voi ilmetä siten, että alkaa jännittää sosiaalisia tilanteita tai pelätä syrjityksi tulemistä. Aihetta tutkinut Gislavedin kunnan suomen kielen hallintoalueen koordinaattori Heli Villanen kertoo lisää:

*Heli Villanen, hallintoaluekoordinaattori, Gislavedin kunta
Vielä pahempaa on oikeastaan, että jos alkaa syrjinnän tai negatiivisten kokemusten vuoksi alkaa peittämään ja piilottelemaan sitä omaa kulttuuri-identiteettiä, että on osa kansallisia vähemmistöjä.
Että siis sillähän on sitten vakavia, vakavia seurauksia varmasti siihen, mikä on vähemmistön ja kulttuurin tulevaisuus. Mikä on se oma innostus ja motivaatio olla osa, jos kohtaa tällaista negatiivista sieltä ulkopuolelta.*

Villasen mukaan kansallisten vähemmistöjen kokema stressi voi ilmetä kaikenikäisillä ja monin eri tavoin.

*Heli Villanen, hallintoaluekoordinaattori, Gislavedin kunta
Esimerkiksi se, että voi, joutuu toistuvasti vastaamaan samaan kysymykseen, joka liittyy siihen vähemmistökulttuuriin. Tai joutuu selittämään esimerkiksi koulussa toisille oppilaille, että mitä se merkitsee, että kuuluu kansalliseen vähemmistöön: Se voi olla negatiivinen kokemus.*

Kysymysten taustalla on usein yksinkertaisesti tiedon puute – ihmiset eivät tiedä kyseisen vähemmistön oikeuksista ja historiasta. Villasen mukaan epätietoisuutta pitäisi poistaa puhumalla vähemmistöjen asioista laajemmin yhteiskunnassa. Jokainen voi myös itse edistää asiaa:

*Heli Villanen, hallintoaluekoordinaattori, Gislavedin kunta
On sitten olemassa myös se vastakohta ja vastapaino, eli vähemmistöilo tai vähemmistöylpeys: minoritetsglädje. Se on usein sitä, että voi olla yhdessä, sellaista yhteenkuuluvuutta, tarvitaan se tietynlainen ryhmähenki. Ja, ja se on yhdessä tekemistä, se on iloa siitä, että voi jakaa*

ilmetä
*förekomma, yppa
sig*
jännittää
*spänna, vara
nervös*
syrjiä
diskriminera
peittää
täcka, dölja
vakava
allvarlig
seuraus
konsekvens
tulevaisuus
framtid
kokemus
här: upplevelse
taustalla
bakom
tiedon puute
kunskapsbrist
oikeus
rättighet
edistää
främja
vähemmistöilo
minoritetsglädje
edustaja
representant

sen oman kulttuurin ja kielen toisten samassa tilanteessa ja saman kulttuurin edustajien kanssa.

Musiikkia

Loppuun musiikkia ruotsinsuomalaiselta Anna Järviseltä ja Olavi Uusivirralla. Kappaleen nimi on Nuori ja kaunis.

Olet nuori ja kaunis

Mutta kuka se on, kun huutaa

Keksinyt ruudin

Mutta kuka se on, kun ampuu

Koivunoksa hiljaa hakkaa ikkunaa

Tuuliko se on kun huutaa

Vai onko se joku muu...

Näihin sanoihin iloista päivää!